

САНА ОЛОХ

12+

2019 сыл
Сэтинньи
29 күнэ
бэстинсэ
№ 90
(11647)

Чурапчы улуунун ханыата • ХАНЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • @sanaoloh

бэстинсэ сэтинньи 29 > субуота сэтинньи 30 > баскайынанна сэтинньи 1 > бэнидизинньи сэтинньи 2 > оптуорунньу сэтинньи 3 > сэрэдэ сэтинньи 4 > чаппиэр сэтинньи 5

— УЛУУСКА — БУ КҮННӨРГӨ —

Социальной десант – Арыылаахха, Кытаанахха

Сэтинньи 27 күнүгэр
социальной десант
Арыылаах уонна Кытаанах
нэһиликтэригэр сырытта.

Дэлэгээссийэ үс хайысханан араасан кыаммат аранҕабыр киирсэр ыалларга сылдьан, ким туох кыһалҕалаабын, туох көмөбү наадыларын билистилэр, туһалаах субэлэри биэрдиэр, сэрэтии үлэлэрин ыйтылар. Оттон улуустаабы психологическай киин үлэһитэ Жанна Куупар, сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларын хамыһыһытын испэсэиһи Виктория Лазарева оҕулаабы алтыс кылаастан үөһэ үөрэнэр оҕолорго быраабы кэһи кутабын, итиннэ тэҥэ олоххо ситиһиллэх буолар туһугар бэйэтин хайдах салайыныахтаабын туһунан баскайынан тэрийэн ыйтылар. Кулуупка нэһиликтэригэр аҕаар араас тустаах консультациялар ыйтыллылар.

Арыылаахха буолбут аһаҕас кэпсэтиигэ нэһилик баһылыга Николай Сыромятников ыйтылла турар үлэни – хамнаһы сырдатта. Ол курдук, сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор бэрэздэри кэһиллэр тахсыбатын туһугар үлэни, ону тэҥэ сайынны сыһыаннаһара туһалаахтык аһаҕар араас хабааннаах лааһырдар тэриллэн үлэлээбиттэрин билиһиннэрдэ. Итиннэ таһынан оҕо эт-хаан өттүнэн сайдарыгар, чөл туруктаах буоларыгар устуорт саала улахан оруону ыһарын бэлиэтир.

Керсүлүүгэ кэлбит дьон «Кока-кола» утах киһи доруобуйатыгар охсуулаабын эттилэр. Маныаха чааһынай маһаһынгга ити утахы атыылааһыны бобор наадатын туруорсаллар, бу хайысхабы үлэлэһэргэ ыһырдылар.

Кытаанах нэһиликтэргэ ыйтыллыбыт кэпсэтиигэ баһылык Егор Потапов улуустаабы социальной салалта көнүө үлэлиир социальной хантыраах кыаммат аранҕабы улаханньк туһалырын бэлиэтээтэ. Ол курдук, 2017 сылтан уон киһи туһаммыт. Маньк хантырааһынан туһанан, биер ыал аныгы матырыйаалынан улахан, сылаас хотону

туттан, аһыах хонуктаабыта олоххо киллэрбиттэр. Онон итиннэ ньыманы туһанан, киһи баһаардабына, тууу барытын тэрийэр кыахтанарын илтиһиннэрдэ. Итиннэ таһынан социальной десанты кытары кыаммат ыалларга сылдьыбыттары түмүгүнэн санаатын үлэлэһиннэ: «Социальной көмөнү оноруу методикатыгар уларытылары киллэрээххэ наада. Тьа сиригэр, чуолаан

кыра нэһиликтэ доруобуйагарынан хааччахтаах саастаах дьонго эбэтэр онуку оҕолорго ыалга иттии боллуруоһа турар. Гаһа, киһи иттиһитэ суох кыра нэһиликтэргэ олоор кыаммат аранҕабы туһунан методика булан, киһи иттиһигэ холбонорлоругар эбэтэр уотунан уонна да атын энергия истоннотун туһанан үлэни-хамнаһы ыйталларыгар, чэгнэтиини көрөн, олоор улуубуйагарын тупсарыга үлэлэр ыйтыабын. Маны таһынан биһиги нэһиликтэригэр бизнсийэ тахсар саастарыгар чулаһабыт дьон бизнсийэ тахсар саастарын үрдэппиттэрин түмүгэр бизнсийэ тахсар кыахтар, үлэтэ суох дьон элбэх. Бу аһаардас дьон бизнсийэ тахсыахтарыгар диэри көрүүлэрин, көмөнү онорууну быһаарар тына социальной салалта ыһар бэлиэтиктэргэ уларытын киирэр тобосстоох». Итиннэ таһынан кыаммат ыалларга аҕаар социальной дьэ тутууларыгар үлэ-хамнас ыйтыллыахтаабын илтиһиннэрдэ, эрэннэрдэ. Итиннэ социальной десант үлэтэ көдүүстээбин, улахан көмөлөөбүн бэлиэтээтэ, махтана. Оттон олохтоохтор доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго эм-томт сыһаната ыараханньк, онно туох көмө онотуллуон сөбүн туһунан ыйтылар, маньк категориябы киирэр дьонго массаас өнөтө олус наадалаабын эттилэр.

Бу күн Кытаанах, Арыылаах нэһиликтэрин уастааһа Андрей Болышаков үлэтин сүннүтүн илтиһиннэри онордо.

Марфа ПЕТРОВА.

Ытыктабыллаах
Чурапчы улуунун
үөрэх үлэһиттэрин
идэлээх сойуустарын
бэтэрээннэрэ, күндү
кэллээгэлэрбит!

Эһигини үөрэх үлэһиттэрин
идэлээх сойуустарын
күнүнэн итиитик-истинник
эбэрдалыһиһи!

Үлэһиттэр интэриэстэрин,
быраалтарын көмүскүүр уонна
туруулаһар дьаныардаах
үлэһиттэрин астынабын,
үрдүктүк сыһаналыбын.
Барыбын чэгиэн доруобуйаны,
үлэһиттэргэ ситиһиллэри, дьэ
кэргэннэригэр туруктаах
буолууну, дьолу-соргуну!

Егор ДАВЫДОВ,
Чурапчы улуунун
үөрэх үлэһиттэрин
идэлээх сойуустарын
бэтэрээннэрэ.

“Эр киһи – эрэлбит, уол оҕо – кэскилбит”

343 51541.56-37

Итиннэ ааттаах аҕаларга, эһэлэргэ уонна уопаттарга аһаҕастык форум Хатылы орто оҕулаабы турар буолан ааста. Кэлбит ыйдыгыттары “Далбар” нэһиликтэ дьахталларын түмсүүтэ арыылаах алаадынан, саламаатынан күндүлээтэ. Нэһиликтэ эр дьонун талба талааннарын, араас хайысхабы ситиһиллэрин сырдатар быһыыны тэриллээ.

Бу оҕулаабы аан бастаабын ыйтыллыбыт форумга 53 аҕа, эһэ уонна 7-с кылаастан 11-с кылааһа диэри саастаах оҕулаабы уопаттара ыйтыллылар. Итиннэ сыһыанан эттэххэ, оҕулаабы быйылгы үөрэх дьылыгар 201 оҕо үөрэнэр, итиннэ 118-на уол.

Дьаһал үөрүүлэх аһылыгыгар оҕулаабы уопаттара патриоттуу ойу-санааны уһугунналар, дойдута бэриниллэх буоларга уһугар Хатылы туһунан хоһооннору доруоноохтук аахтылар. Хатылы нэһиликтин тиймин ыллан ньириһтилэр. Оҕулаабы дириэктэр Октябрина Петрова оҕулаабы итиннэ-үөрэтиигэ, тус дьыбуударын сайыннарыга ханьк быраһыраамаларга олобуран үлэли олоорлорун, матырыйаалынай-техническай баазаны тупсарыга ыйтыллыбыт үлэни-хамнаһы, инники соруктары билиһиннэрдэ. Уол оҕулаабы итиннэ туһуламмыт ханьк дьахталар, куруһуоктар үлэлииллэрин, оҕулаабы ыйтыллар дьаһалларга төрөппүттэр чуолаан аҕалар уонна эһэлэр кыттыларын сырдатта, уол оҕо эр киһи быһыытынан итиллэн-уһуулан тахсарыгар туох илбэс өрүттэр, кыһалҕалар керсүлэллэрин туһунан санаатын тэртэ.

Салгы нэһиликтэ баһылыга Ульяна Атласова нэһиликтэ ыйтыллар үлэни-хамнаһы кылгастык сырдатта. Киһи Хатылы нэһиликтэ географическай баһаһынанньк уратытын бэлиэтээтэ: “Улуус киһиттэн

саамай чүгэс сытар нэһиликтэ буоларбыт быһыытынан, нэһиликтэбит аһаһа сылтан сыл эбиллэн иһэр, билиһини турутуунан нэһиликтэ 906 киһи оҕолор. Итиннэ сиктэрэн, оҕулаабытыгар кэһи сылларга үөрэнээччи аһаһа эбиллэр. Быйылгыттан сабаалаан, 32 оҕолор дьэ тутуллан, сана кыбартаал олоххо киирээ. Сотору кэһинэн бөһүөлэктэригэр таас ситимэ кэһиээ, 2021 сылга сана кулууп дьэтин тутууга былаанналар. Ити курдук, утум-ситим сана социальной суолталаах эһиэктэр тутуллан илбэхтэрэ, нэһиликтэ сайдыабы-кэһиээ. Онно төһүү күүс, сарсынны күммүт салайааччылар эһиги, эр дьоммут – аҕаларбыт, уопаттарбыт буолуо. Бары ыйтыллар уопастыбаһаһа үлэ-хамнаһа көхтөөхтүк ыйтын, уопаттаргытыгар холбоор буолун, оҕолоругутар патриоттуу ойу-санааны иһэрин, төрөбүт дойдугарыгар бэриниллэх дьону итэн таһаарын”, – дьэтэ.

Форумга Саха сирин Дархан уһа Василий Попов-Бааха Уус өрөспүүбүкэ, Арасыйа ыһаарыһынай кураһтэһиһиллэригэр дьэ кэргэннэһэн хас да төгүл ыйыһылаабынан тахсыбыт, улуустат киһи туттар ыһаарыһыаһа, сүүрүк Василий Лукин, бэтэрээн учуотан, РСФСР үөрэхтэһинин туйгуна Иван Степанович Биллокин ыйтыллылар. Киһилэр уол оҕулаабы итиннэ, дьэ кэргэннэ, уопастыбаһа аҕа, эр киһи ороолун үрдэтиигэ, чөл олобу тутуууга тус санааларын үлэлэһиннэ.

Бааха Уус сайынны лааһыга быйыл иккис сылын уопаттары тийиринэн уһаһы кистэлэннэригэр, саха

быһаһын онорууга үөрэппит. Киһи дьаһыгар сылдьыбыт оҕолор быһаһы онорууга өрөспүүбүкэ кэһа ситиһиллэммиттэр. Василий Степанович билиһини оҕо көмүтүтэргэ, интэриэһкэ наһаа убаммытын, аһаардас итиннэ мунурдаммат оҕо бары өттүнэн тоһору сайдыатын бэлиэтир. Технолоҕияны баһылаан ырааппаһын. Саха оҕо аһыһыаһын алтыһан, булка-алка сылдьан, төрүт дьахталар, үлэттэн-хамнастан тэһимизин наада. Биһиги, сахалар-аһыһа оҕолоробут, аһыһыаһын ситимнээхпитин умнуо суохтаахпыт. Салгыһа, аһыһыаһа сылдьыы, үлэлээн-хамнаһан эти-хаһы чэбдигирдии санааны сааһылыр, толкуйдуур, аһааран көрөр дьыбуурун сайынналар, олобу көрүүгү ураты дириг буолар. Киһи быһыытынан илбигирэрин, үс кутун сырдыыр, ырааһыгар, күүһүрэр, ис дьыбуурдарын аһыһаппар. Ону тэҥэ төрөбүт тылбытын сүтэримизикитин наада. Төрөппүттэр оҕолоругутун кытта сахалыы кэһэтин. Төрүт тылын билбэт киһини аһын омуу ыһытаабыт. Саха тыла түт былыргы тыл буоларынан ис күүһа олус дириг, суолталаах.

Бу оҕулаабы ер сылларга уруһу, үлэ предметтэригэр учууталынан үлэлэһит Иван Биллокин бу форумга эмэ тус санаатын үлэлэһиннэ. Киһи уопастыбаһа аҕа ороолун үрдэтии уруһу кэһиһэн сыһытык турарын, оннолортон күтүөннээх хамсаһын тахсыбатын бэлиэтээтэ. Оҕулаабы итиннэ дьэ кэргэн улахан орооллаабын, онуоха төрөппүт сүрүн холбоор буоларын эттэ. Уол оҕо дьыбуур сайынналар куруһуоктар, дьахталар сыһы эргини ыйтыллыахтаахтарын, онно тийиһтээх үлэ наадатын ыйда. Аҕалар, эһэлэр уопаттары, сиктэрин кытта элбэхтик аһыһар дьаһалларга утумнаахтык тэриллээхтэһэрин бэлиэтээтэ. Төрүт үгэстэри умнууга хаалларбаһа, онно тирэһиһиһи үлэни тэрийэллэригэр субэлээтэ.

Салгы “Көмүөл” нэһиликтэ эр дьон түмсүүтүн салайааччы Вячеслав Барашков сыл устата ыйтыллыбыт үлэни-хамнаһы билиһиннэрдэ. Нэһиликтэ сайдыыта эр дьонтон тутулулаабын этэн турар, бары ыйтыллар дьаһаллартан, үлэттэн туора турбаһа, көхтөөхтүк кытталларыгар ыйырдэ.

Форум ыйтыллыахтара уол оҕулаабы итиннэ, аҕа ороолун уопастыбаһа үрдэтиигэ итиннээһэн сылдьыбыт санааларын тоһору этэн, санааларын үлэлэһэн, инники соруктары торумнаһылар. Аһаҕас кэпсэтии сүннүтүн резолюция ыйтыллар, уопаттары, аҕалары киллэрэн турар, 8 киһилээх түмүү субэтэ тэриллиннэ.

Анна ЗАХАРОВА.

— ТЫА ХАҢААЙЫСТЫБАТА —

КЛАСТЕРЫНАН САЙДЫ— НЭҢИЛИЭК ИННИКИТЭ

Билингги кэмнэ сайды бары хайысхаларыгар эрдэттэн ааган-суоттаан, былааннаан, ону хэмүскээн тустаах бырагыраамаларга кириэн, үп-харчы көрдөрөн үлэлээһин улахан оруолу ылар. Маныаха биһиги улууспут нэһиликтэрин сайыннарыга Мугудай уонна Болугур нэһилиэгин агрокластерынан үлэлэрэ холбоһуунан буолар.

Мугудайдаабы "Чаран" агрокластер үлэлээбитэ быйыл 5 сылын туолар. Элбэх бырагыраамаларга кириэн үлэ ытыллыбытын түмүгэр, 14 эдэр аял олохсуйбута. Нэһилиэккэ барыта 40 киһи эбиллибитэ. 50 сүөһү кириэр 7 сана хотон, 25 толору хааччыллылаах дьиз тутулунна. Ынах сүөһү ахсаана 10 бырыһыан эбиллэнэ. Ити түмүгэр үүт туттарыта 58 бырыһыан үрдээтэ. Нэһилиэги кэлим сайыннары бырагырааматыгар кириэн, сана таас оскуола тутулунна. Бу агрокластер үлэтэ Саха сиригэр эрэ буолбакка, Арасыйыага тийэ биһирэннэ. Ол курдук, 2016 сыл ахсынны ыйга Арасыйыа тыа хаһаайыстыбатын министристибэтин тыа сирин сайыннары департаментын дириэктэрин солбуйааччы Владимир Цой сылдан билсэн, биһирээн барбыта. Итиннэ улуус баһылыга Андрей Ноговицын кластернай хайысхага үлэ улууска салгыы ытыллыахтаабын эппитэ.

Мугудайдаабы агрокластер үлэтин уолутугар олобуран улуус салалтата Болугур нэһилиэгэр манньк хайысханан үлэлииргэ былааннаах үлэни ытыллытын барбыта. Нэһилиэккэ буолбут бу сылы түмүктүүр тыа хаһаайыстыбатын министриин бастакы солбуйааччы Н. И. Дягилева кытылаах муньааха улуус баһылыга Болугур инники сайдытыгар Кыстык Кудатаабы сүөһү иитэр таас комплекскэ тирээһирэн агрокластерынан сайдыга кириллэригэр сүбэлээбитэ, ити нэһилиэк биер кэлимник сайдытыгар оруоллаах буолуохтаабын сааһаһынан быһааран бизирбитэ. "Мындааабы" сэлээннэтин кэпэрэтиип төрүттэригэр олобуран кластернай сайыннары инвестиционнай бырайыак олохтоохторго дьүүлгэ таһаарыллыбыта. Ааптарынан Андрей Ноговицын буолбута. Бырайыак тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыга "2014—2017 уонна 2020 сылга дьизэ тыа сирин территорияларын туруктаахтык сайыннары" тус сыаллаах бырагырааматыгар, РФ Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин Федеральнай муньааха, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана Егор Борисов, СӨ Судаарыстыбаннай муньаабын анал суруктарыгар олобуран оһоһуллубута. Бырайыагы олоххо киллэрини салалтыга 12 килиттэн састааптаах бырайыактыр офис тэриллибитэ. Салгыы бырайыак Өрөспүүбүлүкэ Ил Дархана Егор Борисов салалтаахчылаах Кин бырайыактыр кэмитиэткэ дьүүллэнэн бизиргэммитэ.

Ити кэмтэн нэһилиэк агрокластернай хайысханан үлэлээһиннэ тустаах бырагыраамаларга кирисэн үлэлиир. Үс сылга үлэбэ көрдөрүүлэрэ үчүгэйдэр. Ол курдук, Халбаныкыга 150 ынах кириэр типовой сайылыга үлэбэ киридэ. Бырагырылыбыт бааһыналары чөлүгэр түһэригэ былааннаах үлэ ытыллар, 200 гектар оһоһулунна. "Мындааабы" кэпэрэтиип сыллата ыһыы изини кэпэтэр, көрдөрүүлэрин тулсарар. Өрөспүүбүлүкэ бурдугунан дьарыктанар хаһаайыстыбаларын ахсааннарыгар кириэн сана улахан кыамталаах "Вектор" комбайн атыласта. Быйыл күтүн сана модульнай үүт сыага тутулунна. Урбаанныг Данил Павлов сылтан сыллата хортуппуй үүннэригэр үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр, быйыл 220 туннаны ылан атыга таһаарда. ИЖС бырагырааманан 6 сана дьиз тутулунна. Суол оһоһуугар федеральнай бырагыраамага кирисэн 60 мөл. суумалаах үп туһаныллан, 5 килэмитир усталаах суол оһоһулунна, атын сиртэн дьон-сэргэ кэлэн олохсуйууга бэлэстэннэ. Бу уопуска олобуран Хатылы нэһилиэгэ эмиз кластерынан сайдыга үлэлиир.

Ити курдук, тыа сирин нэһиликтэрин кэлимник сайыннарыга агрокластерынан сайды оруола улахан икки нэһилиэк холбоһуугар кестер.

Алексей СЛЕПЦОВ.

— НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ —

Юрий Трутнев провел заседание совета ДФО

Заместитель председателя Правительства России — полномочный представитель Президента в Дальнем Востоке Юрий Трутнев 27 ноября в рамках рабочего визита в Якутию провел заседание совета Дальневосточного федерального округа.

В заседании приняли участие министр по развитию Дальнего Востока и Арктики РФ Александр Козлов, представители федеральных структур и ведомств, главы и губернаторы всех 11-ти регионов федерального округа.

Открывая заседание, Юрий Трутнев поблагодарил Главу Якутии Айсена Николаева за оказанный теплый прием и отметил, что в повестку заседания включен ряд вопросов, которые важны для социально-экономического развития субъектов Дальневосточного федерального округа.

Одним из первых участники Совета рассмотрели вопрос привлечения инвестиций в регионы Дальнего Востока.

Полпред подчеркнул, что невозможно создать инвестиционный климат только реформируя федеральное законодательство. «В целом, работа по данному направлению на Дальнем Востоке ведется достаточно активно. На территории округа реализуются более 2 тыс. инвестиционных проектов, которым

оказываются меры господдержки. Заявленный объем инвестиций составляет 4 трлн рублей», — отметил Юрий Трутнев.

Он также сообщил, что по этим инвестпроектам в будущем планируется создать более 160 тыс. новых рабочих мест. В настоящее время 275 проектов уже введены, создано более 43 тыс. рабочих мест.

Второй вопрос повестки был посвящен обсуждению предварительных итогов реализации Планов социального развития центров экономического роста в регионах Дальнего Востока за 2019 год.

Юрий Трутнев напомнил, что на Дальнем Востоке определены 58 центров экономического роста, которые охватывают 6,6 млн. человек, что составляет 81% от численности населения ДФО. Всего на период 2018-2021 годов предусмотрено финансирование из федерального бюджета в объеме 94,3 млрд. рублей. До 2021 года будут построены: 19 больниц, 22 школы, 11 детских садов, 29 спортивных объектов, 278 спортивных площадок, 21 объект культуры, 24 объекта инженерной инфраструктуры. Также запланировано проведение капитального ремонта социальных и инженерных объектов.

В соответствии с поручением Главы государства, обратил внимание полпред, в настоящее время идет разработка льготной ипотеки под 2% годовых для Дальнего Востока. «Принято решение, что «Дальневосточная ипотека» будет доступна молодым семьям и гражданам, получившим земельные участки по программе «Дальневосточный гектар». В настоящий момент Министерство РФ по развитию Дальнего Востока и Арктики разрабатывает механизмы реализации программы», — заключил он.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

— БИЭРЭПИС — 2020 —

ВСЕРОССИЙСКАЯ
ПЕРЕПИСЬ
НАСЕЛЕНИЯ

Бизэрэпискэ бэлэмнэнэбит

Эһиип, 2020 сыл алтынньы ыйыгар дойдуга үрдүнэн ытыллар Бүтүн Арасыйыагаабы бизэрэпискэ бэлэмнэни үлэлэрэ тэрээһиннээхтик ытылла тураллар.

Чурапчы улуусугар бүгүһүн күннэ сүрүннээн аадырыстары сааһылааһын, уулуссалар уонна дьизэпэр нүөмэрдэрин санардыгы үлэлэрэ ытыллаллар.

Улууска бастакынан Егор Афанасьевин Сивцев баһылыктаах. Сылан нэһилиэгэ бу үлэни кэмигэр онорон түмүктээбитэ. Алтынньы ыйга ытыллыбыт Өрөспүүбүлүкэ бизэрэпискэ хамыһыйатын бороотуолугар олобуран, бу үлэлэр Саха сирин нэһилиэннэлээх пууннарыгар ахсынны 1 күнүгэр барыта түмүктэниэхтээхтэр.

Биер улахан үлэбит бу бизэрэпискэ туһуламмыт сүрүн автоматизированнай бырагыраамага улуус үрдүнэн, хас биердиги нэһилиэккэ, уулуссага, дьизэбэ хас киһи олоһорун толоруу түмүктэннэ.

Алена ТИМОФЕЕВА, бизэрэпис боломуочунайа.

— И.М. РЕШЕТНИКОВ ААТЫНАН ЧУРАПЧЫЛААҤЫ НОРОДУНАЙ ТЫИААТЫР 50 СЫЛА —

ТЫИААТЫР — АЙАР КУТТААХТАР ТҮҮЛГЭЛЭРЭ

Петр Михайлович Решетников аатынан Чурапчыгаабын нуруодунай тыиаатыр үйэ аһаардаах үбүлүөйүн көрсө, нуруоттан тахсыбыт айар куттаах бастакы көлүөнэ артыыстарын туһунан хаһыат нөҥүө биризмэттэн биризмэтигэр сырдатыллан, кинилэр ааттара үйэтитиллэн кэлбитэ кэрэхсэбиллээх, махталлаах.

Тыиаатыр сценатыгар оонньоон ааспыт артыыстар бары дабаны бэйэ-бэйэлэрин ситэрсэн, дьону абылыыр дьобурдарынан түмсүүлээх айар калектиби түмүттэрэ. Ити түмүгэр нуруот тыиаатыр олоһор, үлэтигэр сыһыаннара күннэтэ улаатан култуура киинигэр кубулуйбута. Тыиаатыр үлэтин-хамнаһын аһаардас артыыстар хайдах оонньоулларыттан тутулуктаах курдук сыаналааһын тутар. Кини күннээби үлэтигэр, дьонно-сэргэбэ кестүбөккэ сылдан үлэлиир, түбүгүрэр биер айар тутуах үлэтининэн — тыиаатыр худуоһунньуга буолар.

Режиссер дьон дьүүлүгэр таһаарар

айымньыта көрөөччүгэ тэбэтииптээхтик тийиитигэр худуоһунньук онорор декорацията айымньы ис хоһоонун арыһан, кэпэтэн бизэрэп суолталаах. Ол иһин декорацияга бары-барыта учуоттанан, оонньоу ханна, хайдах быһыыга буоларын көрдөрөр кестүүлэри дьонно ойуулаан көрдөрөн, артыыс оонньоур "хонуутун" онорор. Декорацияга кыра дабаны деталь наадалаах сиригэр, мизстэтигэр баар буолууга айымньы ис хоһоонун арыһан көрдөрүүгэ суолтата улахан.

Тыиаатыр 50 сыл устата айар үлэтигэр бастакы худуоһунньугунан, оройуоннаабы "Маарыкчаан" киинэ тыиаатырыгар худуоһунньугунан үлэлээбит Семен Николаевич Семенов аатын чорботон бэлэстиир тобостоох. Оройуоннаабы киинэ тыиаатырыгар буолар киинэлэри элбэхтик көрбүт аһам саастаахтар бэркэ өйдүүр буолуохтаахтар. Кини үлэтигэр олус

түргэн-тарбан туттунуулаах, бүтэрбитэ-оһорбута баар буолар, киһи эрэ барыта кыаһар буолбатах үтүмэн элбэх көрдөрүүлээх агитацияны, пуоһуннары, былакааттары, афишалары хас күн ахсын сонунтан-сонуну ойуулаан, суруйан-бичийэн айымньылаахтык үлэлээбит худуоһунньук этэ. Кини үлэлиир дьобура, талаана, үлэбэ эппизтиннэ үгүстэргэ үтүө холбоһуунан буолбута.

Семен Семенович худуоһунньук быһыытынан солосбут суолун салбааччыларынан, кэлинни сыллара бэйэ-бэйэлэригэр майгынаспат үлэлээх, эмиз айар кут абыланар ылларбыт дьон, араас сыллара үлэлээн, тыиаатыр үлэтэ үрдүк сыаналыга тахсарыгар төһүү күөс буолбут дьон-сэргэ өйдөбүлүгэр бааллар. Ол курдук, Алексей Шеломов, Сардана Мухина (Григорьева), Алексей Михайлов, Афанасий Коркин,

Амгалена Барашкова, Олег Осипов, Иван Еремеев үлэлээбиттэрэ.

Бу ааттаабыт дьонно-сирин кытары тыиаатыр уһун сыллаах үлэтигэр күнү-дьылы аахсыбакка, дьон хараһар кестүбөккэ үлэлээн ааспыт таһаарыстарбыт, биер идэлээхтэрбит — уотунан кизгэтээччи Екатерина Дьячкова, муусуканан кизгэтээччи Михаил Эверстов, кестүүмнэри бэлэмнээччилэр Мария Феофанова, Матрена Васильева о. д. а. ааттарын ахтан-санаан ааһабыт. Тыиаатыр үлэтэ мэлдьи үрдүк таһымна буоларыгар улахан болгомтолорун ууран, күннэтэ алтыһан үлэлээбит салалтааччыларбыт Иван Кандинский, Семен Яковлев, Тарас Тарасов, художественнай сабизт бэрэссэдээтэлэ Иннокентий Неустров этилэр.

Василий ДЯЧКОВСКАЯ, 1972—1974 сс. нуруодунай тыиаатыр худуоһунньуга.

у ом ѓ у у к

Оболдорго уонна дьахталларга апаллаах сыһыарыы

ҮП-ХАРЧЫ ӨТТҮНЭН ГРАМОТНАЙ БУОЛУОХХА

Билингви үйбэ үпкэ-харчыга грамотнай буолуу ирдэнэр, дьон оннук да буоларга үөрэнэн эрэр. Күннээби аһыыр-таннар харчыттан, кирэдьииттэн ордорунан, үбү аттаран тутталлар, эбии дохуоту киллэринэллэр, баанга да уурдараллар. Ол холобурун бүгүнгү нүөмэргэ аабын, харчыны ким хайдах туттар эбитий диэн ыйытык огорон көрдүм.

Статистика отделын илснэлиинэ Анастасия НОГОВИЦЫНА:

–Бийгабирд сүрүн бордонууктаны
кууфунан атылаһабын. Онон
күннэбинэн килиэппин уонна
хыратык минньигас ас ытыахпын
сөп. Таһаһы-сабы чапчэтиилэри
туһанан ыла сатыыбын. Оһолорум
билигин түргэнник улаатар саастара
быһаан сыһанаары ыһаппын.

Сүитшоту, ыспартыбынай танаһы, парка сону
үчүгэй матырыйаалы буллахпына, бөйүм да тигэбин
Ол онугар атах танаһыгар бэйэбэр да, оёолорбор
да экономикалаабыппын, хаачыстыбалаагы ылабын

Билигний үйз хилтэз хайаан дабын үл-харч өттүнэн грамотнай буолуохтаах дии саныыбын. Ой иһин оҕолорбун үөрэтэн саҥалаатым. Нэдиэлэтээби харчыларын биирдэ бээрэн кэбилэбин уонна кэтээн көрөбүн. Бастаан бизобит күммэр тута бүтэрэн кэлбиттэр этэ. Оттон билигин нэдиэлэтээби туттар харчыым диин билэллэр. Өйдөөхтүк тутталлар.

«Сага олох» хайрмат эрэдээктэрэ
Людмила ГОРОХОВА:

Бастатан, каартанан атылалахартан, туттунабын. Каартанан тутуннахха, киһи харчытын суоттаммаг, биллибэккэ бүтэн хаалар. Ол иһин, харчыбын надизэлэнэн, устан туттабын, ол сууматтан аһара барыа суохтаахпын дииэн суоттанабын. Чурапчыбытыгар баар «Ганза» маҕаһынын ыйга иккитэ: 15-с, 30-с чыыһылапарга 20 % чапчэтиилээхтик атыылыыр эрдэбин, бытовой химиябын ол эрэ күннэргэ атыылаһар этим. Оттон билгин ол аахсыһа

бүтэн, «хара бэзтинсэ» дизай онгорор буолбуттар. Ону туһанам. Оонньууру, оро танаһын уода интеринист нөгүө «совместные закупки» нөгүө ылабын, 25 % чэлэтиилэх. Ас-үөл чааһыгар киирдэххэ, кифи аска олус албэх харчыны барыыр, онтон арыый барыстаабын көрүүххэ наада дии саныыбын. Мин бородуукта үгүс өттүн кууһунан атыылаһабын. Онон куннээби микһыгэс аһы, килиэби эрэ ылаахпын сөл.

Билигйн киһи үл-харчы өттүнэн грамотнай буолара, ол өттүнэн сайдара туһалаах. Мин үл-харчы туһунан ыстатыйалары, блогердары аасбарбын себүлүүбүн. Сүрдээх туһалаах иһитиннэриилэри, сүбэлэри биэрэллэр. Холобур, кинилэр дохуоккуттан 5-10% - нын уурунуохтаахын диэн этэллэр. Мин санаабар, билиги курдук орто хамнастаах дьонго ити үрдүк бырыһыан. Ол иһин киһи бэйэтэ суоттаан-учуоттаан баран, төһөтүн эрэ уурунара ордук. Саатар ыйга 500 солкуобайтан сабалаан уурдахха, киһи үөрэнэн барыа этэ. Бэйэм инники өттүгэр итинник кыраалаан уурунан сабалаабыт киһи диэн бадалаахпын.

«Кылым» хаһыат суруналыыһа
Оксана ЖИРКОВА:

Оксана ЖИЛИКОВА.

- Билэн турар, хамнас кээмэйг кырата киһини элбэхтэн матарар эрэри, хамнас аата – хамнас Суруналыыс хамнаһа өрүү кыра. Ол да буоллар, дьонтон, олохтон хаалсыбат туһуттан киһи суоттуу, аттара үөрэнэр эбит. Холобуру, мин бэйэм кыабым иһинэн хамсанабын. Хамнаһым төһө да буоллун, барытыгар тийиэхтээх диин суоттанабын. Ый иһигэр бары «ыстатыйаны» барытын быһаарыахтаахпын. Холобуру, ипотека, кыра кырадьиит, квартилата, тэлэбиссэр, интэрниизт төлөнүөхтээх. Ону таһынан иһинэри, эрэстэрээннэ, усуурт саалатыгар сылдыары эмиз көрөбүн. Аныгы киһи онуга суох сатаммат курдук. Ону таһынан кыратык да буоллар, оҕо-урууга эмиз көмөлөһүөххэ наада. Ол онугар мин күннээҕи аһылыка харчыбын кэччэнэбин. Холодильникпа

үүтэн, сымбылтан, мүүтэн, арылтан атын ас
суух Курулла, лалса сөл буолар Халбагы сыыр
минньигэс ас ыла сатаабалпын. Мин санаабар
дьон элбэх харчыны аһылыкка кутар Танаһы
киһи чэпчэтиллибит да сыаналаах маҕаһынтан
ылынар Хамнаһы таһынан эбии дохуоттанар
интэриэс эрдэттэн баар. Онон тамадалыбырм, атын
сурунаалларга суруйарым, дьонно эбэрдэ, махтал
суруктары суруйарым эбии дохуокка киирэр. Ол
дэлэй түгэнигэр сөбүгэр айаны да былааннаахпын
сөл.

Кэлпиэгэм Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ:

Биірде кэлбит олоххо киши
 барахсан айабын туһугар олорор,
 ханнык үлэс сылдыаргынан
 хамнас туһугар күн айы үлэли
 барабын. Киши үлэлзэтиңиз
 эрэ аһыыр, таннао. Туох
 даҕаны үөһэттэн босхо түспэгэ
 чахчы. Ол инниттэн хантан
 даҕаны көмө кууппакка, кэтэспэккэ

көрдөспөккө туох-хайдах сатыырынан араастан дьарыктанабын. Олохпут онкула оннук буолла. Түөдүө барахсаттар туох көстөрүнүн, кыахпыт иһинэн хамсанабыт. Холобур, биир бэйэм эбии дьарык быһытынан арааһынай үлэстэри ылан толорбун эргэ малы-салы реставрациялааһын, ыраастааһын, сууйуу-сотуу (электрическэй хобордосх, кизгэллэр-симэктэр), бытовой тизхиникэ өрөмүөнү, малы хайыгы, саһааннааһын, мууһу ылыы, булууска угуу о.д.а көрүнгүр киирэллэр. Барыта наар харчыга диэн буолбат, ардыгар бэйэн интэриэскэр, ардыгар кыһалгалаах киһиэхэ көмөлөһө таарыйа диэн. Ким баҕарар бириэмэтин сөпкө аттардаһына, итинник үлэстэри толоруон сөп дии саныыбын. Танас-сал диэн эр киһиэхэ улахан кыһалга буолбатах, иһин тот буолла да сылдыабын. Аспар харчыны бараабалпын, ол инниттэн сайынын сир астаан, оҕуруот аһын хомуйан хаһаанабын, күһүнүн бултаан-аптаан, ииппит дьэз кыылын идэһэлээн, мунхалаабыт собобун мукнууан кыстыыбын. Маһаһынтан килиэп, саахар эрз дьэбит курдук ылабын, дьаарбан аһылыгы ылбалпын.

“Баай-дуол 52 нэдиэлэтэ”

Харчыны муннан, уурунан сабалыхытын багарабыт? Очого блогер Анна Черепанина @anna_cherepanina_finance айбыт “Баай-дуол 52 нэдиэлэтэ” диэн оонньуутун билиһиннэрэбин. Быраабылата боростуой (табылыыссаны көр).

1. Хас нэдийлэ айы 25 солкуобайтан 1300 солкуобайга дистри уурабыт.

2. Манник табылыссаны оностон, онно бапизтанэн илзбит.

• Табылыыссаҕа көстөр барээдэҕинэн сирдэтэн
барыаххытын сөп, холобур, бастагы нэдиэлэ 25, иккис
нэдиэлэ 50 солкуобайы дьэн.

Эбэтэр кэнниттэн сабалыххытын сеп. Бастагы нэдиэлэ 1300, иккискэ 1275 уонна бэстилизнэй нэдиэлэ 25 солкуобайы.

• Үлүс барыйгаан – бэрээдэгинэн буолбакка, үлүбэй ууруу. Харчын элбэх кэмигэр улахан сууманы уурабыт, оттон кэмчи кэмигэр кыратын талан уурабыт.

Бу сонингуу сыл иһигэр **34450** солкуобайы мунньары таһынан
сигиэхэ уурунар үөрүйэҕи үөскэтэр. Онон бу сонингууну туһанын,
мүгэй үөрүйэххэ үөрэнин, үл-харчы өттүнэн грамотнай буоларга
тыулуһун.

Неделя	Отложили	Всего сохранили	Неделя	Отложили	Всего сохранили	Сумма, которую отложили, рублей	
1			27			25	675
2			28			50	700
3			29			75	725
4			30			100	750
5			31			125	775
6			32			150	800
7			33			175	825
8			34			200	850
9			35			225	875
10			36			250	900
11			37			275	925
12			38			300	950
13			39			325	975
14			40			350	1000
15			41			375	1025
16			42			400	1050
17			43			425	1075
18			44			450	1100
19			45			475	1125
20			46			500	1150
21			47			525	1175
22			48			550	1200
23			49			575	1225
24			50			600	1250
25			51			625	1275
26			52			650	1300
						Итого 34450,00 рублей	

Дьоппуон омугун муударай уруктары

Илинни норуоттар муударастара кинилэр өс хоһоонноругар тиһиллэр. Дьоппуон омуга ураты уран тылынан, муударай толкуйунан, кылгас тобул этиилэринэн аан дойдуга биллэр.

Улуу дьоппуон омуга оҕону иитиһэ сүрүн кистэлэннэрин туһунан "Сана олох" хаһыат алтынньы ый 18 күнүнээһи "Чөмчүүк" сыһарыытыгар суруйбутум. Аны билигин кинилэр муударай уруктары билсиэбин.

Мантан аллараа, бу омук кэккэ өһүн хоһооннорун, муударай санааларын эһиги дьүүлүгүгэр таһаарабын. Дьоппуон улуу норуотун ис философията, норуот хүүстээх ис кута кини муударай уруктарыгар тиһиллэр, өс хоһоонноругар өтө көстөр.

1. "Подумаю — решайся, а решившись — не думай"

Бу өс хоһооно саха норуотун өһүн хоһоонугар ис тутулунан олус майгынанар. Кырдьык быһаарыныы ыһыан иннинэ, бары өттүнэн сыаналаан, үөрэтэн

көрөр наадатын бу урук уһуйар, өс хоһооно такайар. Быһаарыныы ыһыныллыбытын кэинэ хос санаата суох талан ылбыт суол устун барыллара, ордук хос санаалар умнуллаллара ордугун бу урук туоһулуур.

2. "Быстро — это медленно, но без перерывов"

Ханнык баҕарар үлэбэ үгүс баһыйар бириэмэни үлэбэ бэлэмнэни, үлэ кэмигэр кылгас тохтобуллар ыллаллар. Саамай кылаабынайа, үлэ кэмигэр аралдьытар түгэннэри туоратар наада. Ол аата үлэпиир сыалы - соругу ситэн, олох аралдьыйбакка эрэ, тохтоло суох ситэрэр быдан таһаарылаабын бу урук сэрэтэр эбит.

3. "Спросить — стыдно на минуту, а не знать — стыд на всю жизнь"

Үгүс дьон сатала суох эбэтэр акаары буолан көстүөхтэрин баҕарбаттара биллэр. Ол эрэри бэйэ билиитэ суобуттан кыбыстан, саҕата суох хаалыы үчүгэйгэ тиздибэт эбээт. Ол оннугар кыбыстыбакка ыйытан, саарбахтыыры, сээбэннири суох ғынар ордук буолаарай. Билбэт киһи элбэх сыһаны онорорун, күнүн-дьылын халтайга барыырын бу

урук өйдөтөр

4. "Кто сильно желает подняться наверх, тот придумает лестницу" диэн саха норуотун «Баҕалаах маска ылтар» диэн саха норуотун өһүн хоһооно бу урук сыалын таайар. Кырдьык, ким ис-иһиттэн баҕалаах үтүх-хайаҕас көрдүүр, ис санаатын түмэр, син-биир тугу эрэ тобулар. Баҕар ол иһин сананы айаллара, ким да тобулбатабын тобулаллара буолуо. Ким бэйэтин ис санаатыгар итэҕэйэр, бэйэтигэр эрэп санаалаах көрсүлэр мэлэйдэри аһарын бу урук билгэлиир.

5. "Никто не спотыкается, лёжа в постели" Сытар киһи охтубата чуолкай. Ол эрэри кини биллэн турар, олоҕор тугу эмэ сананы, хорсун хардылары оноруо диэн эрэнимэ даҕаны. Кини итинник сытан, кулаҕаны да, үчүгэйи да онорор кыаҕа суох буоллаҕа. Арай олоҕун таах халтайга эрэ барыа. Бу урук үөрэтэринэн, хамсаны ситиһии төрдө буоларын тутта өйдүүгүн.

6. "И далекий путь начинается с близкого". Бу илиини норуоттар бары да кэриэтэ туттар муударай тобуллара. Туох эрэ хаһан эрэ саҕаланыахтаах, кылгас да, уһун да айан бастаах хардыттан саҕаланар. Атын кэмнэ сыбарылпакка эрэ ким бастаах хардыттан онорбут, ол олоххо таба тайаныа, үгүс ситиһиэ диэн бу урук үөрэтэр.

7. "Сделай всё, что сможешь, а в остальном положишься на судьбу"

Киһи бу олоххо тугу сатыырын, кыайарын барытын санаа кыайарынан, сүһүөх уйарынан онороро ордугун, бу өс хоһооно бигэргэтэр. Кэлин ситэ онорботохтон, опорбут олохтон кэмсиммэт туһугар дьылҕа хаанга бүтэйдии эрэнэн туран, сатыыры оноруохха, табыллары талыахха, үлэлиэххэ уонна хамсыахха. Онтон ордугун дьылҕа хаан бэйэтэ көмөлөһүө, илиитин уунуо, олох суолун арыһан биэриэ.

Түмүккэ улуу дьоппуон омуга оҕону иитэр-үөрэтэр ньымаларын, муударай уруктарын өйгө-санааҕа сааһылаан, хукка-сүргэ тутан, сүрэххэ-быарга инэрэн, бэйэбит оҕолорбутун иитэргэ-үөрэтэргэ оҕук, үтүө холобур оностон үөрэтиэбин, үүнүөбүт-сайддыабын.

Парасковья ПОПОВА-Тускулаана, РФ суруналыстарын сойууһун чилиэнэ, РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ.

ФЭН-ШУЙ СҮБЭЛИИР

САҢА ДЬЫЛЛААБЫ ХАРЫЙАНЫ ХАНАН ТУРУОРАБЫТ?

Бу хартыынаҕа көстөр хайыскаларынан харыйаны туруордахха уонна гирлянданы ылаахтаах, фэн-шуй этэринэн табыгастаах.

Дьиз киһинигэр, илин эбэтэр хоту өттүгэр туруорар табыгастаах. Киһи уонна хоту - саамай тобустоох миэстэлэр, киһинэ 8 уонна 1 сулустар бааллар, оттон хоту үчүгэй көтөр сулустары таһынан Үтүө төрүттээх көмөлөһөөччү баар. Ханна турбат миэстэлэр ити ыйылла сылдьаллар.

СЭРЭТИИ

Илин туруорар буоллаххытына, үүнэр сыл энергиятыттан харыскалы туруоруоххутун наада муора тууһун эбэтэр манньыаттары.

Харыйа собуруулуу-илин эрэ турара кыаллар буоллаҕына, уот-күөс өттүгэр болломтолоох буолуу ирдэнэр. Хаачыстыбалаах гирляндалары илгилээххэ наада.

Өскөтүн табыгастаах миэстэлэргэ уураар кыаллыбат буоллаҕына, хайдах ғынабыт? Оччоҕо биһир хос иһигэр хайыскалары талан туруорабыт. Холобур, саала илин өттүгэр.

БААЙ-ДУОЛ ЧЕГЭ

Биллиилээх актер Джим Керри артыыс быһытынан бастаан үлэтин саҕалыырыгар хамнаһым киһинэ уһуллууттан 20 мөлүйүөн доллар буолуохтаах диэн баҕа санаатынан бэйэтэ манньык чеги оностубут. Күн-бүгүн киһи Голливуд саамай ситиһиилээх актэра.

ХАЙДАХ ОҢОСТОБУТ?

Төһө сууманы баҕараргыт бэйэжиттэн тутулуктаах. Сүрүнэ - бу суумаҕа бэйэбит итэҕэйиэхтээххит. Ол илин бастаан улахан сууманы суруйартан туттунар ордук.

Бэйэбит билбэт буоллаххытына, илиискэ кыраттан улаатан иһэр сууманы суруйун. 1000, 5000, 10000... Ханнык эрэ сууманы суруйан

иһэн, экиит-хаанньыт кыратык күүрэн (долгуйан) ыллабына, ол сууманы чеккэ суруйун.

Чек күнүгэр бу сууманы ыһыан баҕарар чыһылаабытын суруйун. Биһир, бизс сыл инникилээн эбэтэр сыл анаарынан диэххэ сөп. Бэйэбит бу суума манньык күннэ баар буоларыгар итэҕэйиэхтээххит. Биһир мөлүйүөн биһир сыл иһигэр баар буолуо диэн итэҕэйбит дуо?

Салгыы ааккытын, аҕабыт аатын

уонна араспаанньабытын, суумабытын суруйабыт. Саамай сүрүнэ сыала - бу харчыны туохха барыаххытын баҕарабыт?

Чеге хаһан толоробут?

Ахсынньы 26 күнүн түүнүгэр уонна тохсунньу 25 күнэ үүнэр түүнүгэр. Бу түүн - кытай луннай халандаарын аптаах Сана дьыла.

Фэн-шуй маастара Мария АЯНИТОВА сүбэлэриттэн.

С-И	С	С-А
×	×	×
И	И	А
Х-И	Х	Х-А

Сыһарыыны бэлэмнээтэ Елена МАКАРИШВИЛИ

Благодарственный Банк Вселенной

Дата _____

Чек Изобилия № _____

ИМЯ ПОЛУЧАТЕЛЯ _____

СУММА _____

ПРОШУ _____

ЦИФРАМИ _____

ЦЕЛЬ _____

Банк Вселенной

бөлөөгүйн 55 050 сүлддээр. Ил Дархан А.С.Николаев 2018 сүл, сэтінньи 22 күнүгэр үерэх хаачыстыбата тупсарыгар аняммыт ыйаага тахсыбата. Ол сорукары толорууга сүл туруорунан үлэлиибт. О50 кыра сааһыттан чөл туруктаах, дэгиттэр сайдылаах буола улаатарыгар болжомтону уурабыт. Ухуйааммыт тэлгэһэтэ сүлүн аайы сибэккинэн симэнэр. Тэпилиисс олордон, суурут ыһан үлэ үерүйэхтэригэр, сизэрдээх майгыга, кэрэни кэрэхсиргэ ухуйабыт.

Ухуйаан-о50-төрөппүт-социум бииргэ үлэлиибт, онон элбэги ситиһабт. Наука чинчийилэригэр олобуран, араас нымаларынан иитэччилэр тус бырайыактарын олоххо киллэрэллэр. "Тойуктаах олбохтор" —Н.Е. Гаврильева, "Дружно шагаем в мир

— КЭПСИЭХНИН БАҢАРАБЫН —

Чурапчыга 373 кыбартыраны тулпут тэрилтэ

Кэпсик сыйларга улуустат кинигэр, нэһиликтэргэ даҕаны дьэни тутуу биллэ элбээтэ. Ордуу таас олорор дьэилэр, омурнаан собуу этэххэ, тэллэй курдук дьэндэһэн тахсан иһэллэр киниги үөрдэр. Олору кимнээх, хайа тэрилтэлэр туталларый?

Урууку кэмгэ оройоммутугар сүрүн тутуучуларынан "Якутсельстрой", "Межколхозстрой" тэрилтэлэр буолаллар. Олор ити биллгин көтүрүллэн эрэр иккили этээстээх мас дьэилэр о.д.а. тутуулары ыталлар. Онон кини булкуллара суоҕа.

Оттон биллгин арбаас тутуу тэрилтэлэрэ аһара элбээтилэр. Онон ити саҥа дьэилэр кимнээх тулпуттарын үгүстэр сончо билбэт, интэриэһиргээбэт да курдук буоллубут. Дьэи тутууһунна да бүтэ дьэил курдук.

Оттон биһиги улуустуугар кэпсик 10-ча сылга саамай элбэх тутууу ыһыт тэрилтээн "СахаСтройГрупп" дьэн ХЭТ буолар эбит. Бу тэрилтэ дириэктэринэн Алабар нэһиликтиттэн төрүттээх бэйэбит уолбут Иван Петрович Федулов үлэлиир эбит. Мин кинини кэпсик сыйларга көрөн, истэн эрэ билэр этим. Арай соторутаабыта биэр түгүнэ көрсөн, ыйыталаһан баран олус сактум уонна кини туһунан суруйарга сааһаным.

Улуустуугар элбэх даҕаны тутууу ыһыт уонна ыта сыйлар кини эрэри, сончо биллэ-көстө сатаабат бэйэтин кэпсиктэ, сэмэй кини эбит дьэн. Биллэн турар, кинини тутууга сыйыаннаахтар уонна бэйэтин үлэһэннээхтэрэ элбэх кини билэр бөҕө буоллаҕа дии. Ол эрэри кинилэр даҕаны Иван Петрович теһе уонна ханьык тутуулары ыһыттын чопчу ааһан кэпсиктэрэ саарбах буолуо. Кини онно-манна тыл этэн чоруйбат, биллэ-көстө сатаабат, өрөбүт, уолуука да дьэни сончо билимнээт, анаардас үлэтинэн эрэ үлүһүйүт кини эбит.

Иван аҕата Петр Дмитриевич Ефимов – физкултура учуутала, ийэтэ Мария Иннокентьевна – Госстрах үлэһитэ, үһүн кэмгэ интэриэһэт-окуула томотуугар олорбуттара.

Бу мал бизс уолпарыттан Дмитрий биһиги улууска ыччат лидеринэн, ОдьКХ-ба кылабынай инженеринэн, начальнигынан үлэһэбитин үгүстэр биллэлэрэ чакчы. Кини куоракка киран "Коммунальснаб" ГУТ генеральный дириэктэри солбуйааччынан үлэһэбит Ефимовтар уолаттарыттан Петр Ефимов дьэн Чурапчы улууһун чизгин элбэхтик кэмүсээбит өрөстүүбүлүкэ хапсаҕайга чөмүһүөнүн үгүстэр эмиэ билэр бөҕө буоллактара.

Оттон Иван 5 уолтан саамай аҕалара, 1968 с. төрөбүт. Кини окууһуну бүтүрүр дьэри, Ефимов дьэн аҕатын араспаанньатынан сыйдыбыт. Оттон субэлэһэн баран, ийэтин араспаанньатын Федулов дьэни ыһытты.

Чэ, мин кини ойбун, оҕотун, иннинээҕи олохун ыһытпаха, быһаччы биһиги улууска туох тутуулары ыһыттын эрдизистим. Биирдийи тутууларынан, Оччоҕо эрэ кини оҕорбут үлэһэ ыһытчы кэстүбэ. Ол иннинэ Иван быраатыныын Дмитрийдин "СахаСтройГрупп" ХЭТ-и тэрийэн, кини дириэктэринэн, быраата солбуйааччынан үлэһити сыйдылларын аһарыаха.

Чэ, онон Иван Федулов 2009 с. төрөбүт улууһугар Чурапчыга кэлэн, 10 сыл устата нэар олорор дьэилэри тутуунан дьэриктэммэт. Олору аадыр-астарын ыйан, биирдийлэн ааттаталым.

2011 с. маннайгы тутууһунан Константинов аатынан уулусса 18 нүмэригэр турар буддьүөт үлэһиттэригэр аналлаах 16 кыбартыраллаах, толоу хааччылыылаах, ики этээстээх мас уолсый дьэи эбит. Улоҕо кирибизтэ номнуо 8 сыл буолбут. 2013 с. Ярославскай аатынан уулусса 16 а нүмэригэр эмиэ буддьүөт үлэһиттэригэр 16 кыбартыраллаах дьэини туттарар.

2014 с. "Хаарбах дьэиттэн көтөрүү" бырагырааматынан Ярославскай уул. 40 а, 40 б нүмэрдэригэр 16-лыы кыбартыраллаах ики дьэини туттаран олоххо киллэрэр.

2015 с. тутуллубута 4 эрэ сыл буоллар, норуока "эргэ бизс этээстээх" аатынан биллэр, улуустуугар саамай улахан 96 кыбартыраллаах дьэини дьэндэтэр. Итилэртэн 72 кыбартыра – олохтоохторго 40%-наах чөлгөтүлүлээх, 4 кыбартыра – тулаайах оҕорто, 14 кыбартыра – хаарбах дьэиттэн көтөөччүлэргэ, 6 дьэи атыһа анаан тутуллубут.

Эмиэ 2015 с. Одьулуунна 8 кыбартыраллаах, Дириннэ 21 кыбартыраллаах хаарбах дьэиттэн көтөөччүлэргэ таас дьэилэри туттарар.

2017 с. норуока "саа бизс этээстээх" дьэинэн биллэр 40 кыбартыраллаах, олортон 39-на – хаарбах дьэилээхтэргэ, биир атыһа аһаммыт таас дьэини кытас кэм иһигэр олоххо

киллэрэр. Онон кини туттарбыт Чурапчыбыт сэлэһиньэтин хабыллар хаба ортоугар ики биэстим этээстээх дьэини ким барыта кини тутта, астына көрөр-эрэбил. Аны бу ики улахан дьэи алпарга этээстэригэр кини ааһан сиплэт элбэх иоскалар, маҕаһыныннар, аһыыр сирдэр, 2 аптека, 2 парикмахерскай у.д.а. нэһилиһиньээҕэ өнөхү оҕорор. 2 атыһ-эргэн киниэрэ үлэһэн, дьон-сэргэ абыранна.

Арба өссө 2016 с. интэриэһэт-окуула томотуугар эмиэ 5 этээстээх, 60 кыбартыраллаах, онтон 33-на – Хоту көһөрүлүү кыттылыахтарыгар, 16-та – хаарбах дьэилээхтэргэ, 11-рэ тулаайахтарга аһаммыт таас дьэини туттарбытын умна сымтым.

2018 с. айдааннаах "Макрос" тэрилтэ ситэ тутуулаах 4-тү кыбартыраллаах үс дьэини ситэрэн олоххо киллэрэр. Эмиэ бу сыл Хадаарга 12 кыбартыраллаах хаарбах дьэиттэн көтөөччүлэргэ аһаммыт дьэини бүтэрэр. 2019 с. Чурапчы сэлэһиньэтин икис кыбартаалыгар, арааһа, улуустуугар саамай үрдүк, 50 кыбартыраллаах 5 этээстээх хаарбах дьэиттэн көһөрүлүүлээхтэргэ аһаммыт таас дьэини сааа дьылга дьэри бүтэрэргэ үлэһэ сыйдыар. Бу дьэи аһыттаран улаһыта дьэи – кыбартыраллар бары тус-туспа ититэр систиэмэлээхтэр үһү.

Оттон И.П. Федулов бу 10-ча сылга улуустуугар барыта 373(!), ол иһиттэн 64 мас, 306 таас толоу хааччылыылаах кыбартыраллары туттаран олоххо киллэрэр буолбут.

Биир тэрилтэ, биир кини, холугар баһаам үлэ буолбатах дуо? Маны суруйдахха, кэпсээтэххэ эрэ судургу. Ити тутуулар барыта этээгэ дьылы, утуулары, сыһыаннары аахсыбака, төһөлөөх сыһыан, сууруунан-көтүүрүн тутуулууттарын үлэһэбит дьон эрэ билэн эрдэхтэрэ. Итинэ бири эбээххэ. Ити үлүгэр элбэх тутуулартан биригэр даҕаны хаачыстыбата мөлтөх, тыһыны, маньыката-онтуката сатамматах дьэн үгүсүлэр баһаа суохтар. Оннук эрэ буоллун!

Түмүгэр маньыгы этиэхпин баһарабын. Биһиги оройоммут устурууһугар аһыах сып иһигэр маньык элбэх, үкэс таас олорор дьэилэри тулпут тэрилтэ чупкай суох.

Оттон улуустат олохтоохторо бу "СахаСтройГрупп" тэрилтэ, кини дириэктэригэр Иван Петрович Федулова махтаньахпыт, улуустат, Чурапчы сэлэһиньэтин салалталара маньык туруу кини үлэтин сөптөөхтүк сыһыаннаһарын, бэлэһиттэрин, аһа аһаа-суолта-тикээригэр туруорсуохтарын сөп этэ дьэн. Баҕа санаалаах суруйуубун түмүктүүбүн.

Уйбаан ПОНОМАРЕВ.

Наследный Совет муниципального образования «Сыланский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия)

РЕШЕНИЕ №17

с.Усун-Кюель «26» ноября 2019 г.

О внесении изменений в положение «О налоговой политике по местным налогам МО «Сыланский наслег» Чурапчинского улуса (района) РС(Я)

Наследный Совет депутатов муниципального образования «Сыланский наслег» РЕШИЛ:

В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации», Федеральным законом от 15.04.2019 №63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике по местным налогам» МО «Сыланский наслег», утвержденного Решением наследного совета депутатов от 18.11.2014 №132 (с изменениями от 25 ноября 2016 года №14) следующие изменения:

1. в статье 1 абзац 3 подпункта 1.1 пункта 1 дополнить словами « (за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»;

2. в статье 1 абзац 4 подпункта 1.1 пункта 1 изложить в следующей редакции: «не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства или огородничества, а также земельных участков общего назначения, предусмотренных Федеральным законом от 29 июля 2017 года № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;

3. в статье 3 слова «и сроки», «сроки» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом» исключить;

4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 1 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.

5. Настоящее решение вступает в законную силу после опубликования в газете «Сана олох».

Е.А. СИВЦЕВ, председатель Наследного Совета МО «Сыланский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

Е.А. СИВЦЕВ, глава МО «Сыланский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

Наследный Совет депутатов муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия)

РЕШЕНИЕ № 15

с. Арылах от 18 октября 2019 г.

О внесении изменений и дополнений в Положение «О налоговой политике МО «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) РС(Я)

В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации», Федеральным законом от 15.04.2019 №63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике по местным налогам» МО «Арылахский наслег» в Решение №23 от 18 ноября 2014 г. (с изменениями от 25.11.2016 г. Решение №23) следующие изменения:

1. В статье 1 абзац 3 подпункта 1.1. пункта 1 дополнить словами: «(за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»;

2. В статье 1 абзац 4 подпункта 1.1. пункта 1 изложить в следующей редакции: «не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства или огородничества, а также земельные участки общего назначения, предусмотренных Федеральным законом от 29 июля 2017 года №217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;

3. В статье 3 слова «и сроки», «сроки» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом» исключить;

4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 1 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.

5. Настоящее решение вступает в законную силу после опубликования в газете «Сана олох».

Н.Е. СЫРОМЯТНИКОВ, председатель Наследного Совета МО «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

Н.Е. СЫРОМЯТНИКОВ, глава МО «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

Наследный Совет муниципального образования «Мугудайский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия)

РЕШЕНИЕ № 57

«25» ноября 2019 г.

О внесении изменений в положение «О налоговой политике по местным налогам МО «Мугудайский наслег» Чурапчинского улуса (района) РС(Я)

Наследный Совет депутатов муниципального образования «Мугудайский наслег» РЕШИЛ:

В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации», Федеральным законом от 15.04.2019 №63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике по местным налогам» МО «Мугудайский наслег», утвержденного Решением наследного совета депутатов от 19.11.2014 №15 (с изменениями от 25 ноября 2016 года №24) следующие изменения:

1. в статье 1 абзац 3 подпункта 1.1 пункта 1 дополнить словами « (за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»;

2. в статье 1 абзац 4 подпункта 1.1 пункта 1 изложить в следующей редакции: «не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства или огородничества, а также земельных участков общего назначения, предусмотренных Федеральным законом от 29 июля 2017 года № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;

3. в статье 3 слова «и сроки», «сроки» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом» исключить;

4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 1 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.

5. Настоящее решение вступает в законную силу после опубликования в газете «Сана олох».

К.И. ПЕРМЯКОВ, председатель наследного Совета МО «Мугудайский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

К.И. ПЕРМЯКОВ, глава МО «Мугудайский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

НАСЛЕДНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧАКЫРСКИЙ НАСЛЕГ» ЧУРАПЧИНСКОГО УЛУСА (РАЙОНА) РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

XIX-ая (ОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ

РЕШЕНИЕ № 82

С.Толон от 12.11.2019г.

О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ В ПОЛОЖЕНИЕ «О НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКЕ» МО «ЧАКЫРСКИЙ НАСЛЕГ» ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)

Наследный Совет депутатов муниципального образования «Чакырский наслег» РЕШИЛ:

В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации», Федеральным законом от 15.04.2019 №63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике» МО «Чакырский наслег» №51 от 14.11.2018 следующие изменения:

1. В статье 1 абзац третий пп 1.1 п 1 дополнить словами: «(за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»;

2. В статье 1 абзац четвертый Пп 1.1 п 1 изложить в следующей редакции: « не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства, или огородничества, а также земельных участков общего назначения, предусмотренных ФЗ от 29 июля 2017г. №217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;

3. В Статье 3 слова «и сроки», «сроки» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом» исключить;

4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 1 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.

5. Настоящее решение вступает в законную силу после опубликования в газете «Сана олох».

К.И.ЛЕБЕДЕВ, председатель наследного Совета МО «Чакырский наслег».

КОР-СЭРГЭЭ

Репертуар Кинотеатра «АЙЫЛЛААН»
с 28 ноября по 4 декабря

10:00 - «Мидуэй» (боевик, история, военный, драма) 16+ (250) продолжительность 2 ч. 25 м.
12:35 - «Холодное сердце 2» (мультфильм, семейный) +6 (200) продолжительность 1 ч. 48 м.
14:25 - «Обратный отсчет» (триллер, ужас) 16+ (200) продолжительность 1 ч. 36 м.
16:10 - «Лев Яшин. Вратарь моей мечты» (спорт, драма, биография) +6 (250) продолжительность 2 ч. 02 м.
18:20 - «Холодное сердце 2» (мультфильм, семейный) +6 (200) продолжительность 1 ч. 45 м.
20:20 - «Аванпост» (фантастический триллер, боевик) 16+ (150) продолжительность 2 ч. 40 м.

Справки по телефону 8-964-428-70-94

Бронь автоматически снимается за 20 минут до сеанса!!!

Касса работает с 08 ч. 45 м. до 20 ч. 30 м.

НВК SAHA

«Саха» НКХ ханаалын
ахсынньы 2 – 8 күнүнээби бырагыраамата

Ахсынньы 2 күнэ бэнидиэнньик	Ахсынньы 3 күнэ опторунньук	Ахсынньы 4 күнэ сэрада	Ахсынньы 5 күнэ чаппиэр	Ахсынньы 6 күнэ бэтинсэ	Ахсынньы 7 күнэ субуота	Ахсынньы 8 күнэ баскыһыанна
06:00 - Саҥа күн 07:00 - Саҥа күн 09:00 - «Саха сирэ» инф. биэри 12+ 09:15 - Кэрэ кистэлэнэ 12+ 10:15 - Тыһынаах дорбон 12+ 11:00 - Өркөн өй 12+ 12:15 - Эр санаа 12+ 13:15 - Дойдум дьоно 6+ 13:30 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 14:00 - Тэтим чааһа 12+ 15:00 - Город женщин 12+ 16:00 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 16:15 - Сэһэн сирэ 6+ 17:00 - Саха итэҕэлэ 12+ 17:30 - Полярная звезда 6+ 17:45 - Мультсериал 6+ 18:00 - «Саха Сирэ» инф. биэри 12+ 18:15 - Лекториум 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - «Иза уонна Лиза» 12+ 21:45 - Сэһэн сирэ 6+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Документальный фильм 12+	06:00 - Саҥа күн 6+ 07:00 - Саҥа күн 6+ 09:00 - «Саха сирэ» инф. биэри 12+ 09:15 - Готовим вкусно 12+ 10:15 - «Иза уонна Лиза» 12+ 11:00 - Талбан 12+ 12:15 - Актуальное интервью 12+ 12:30 - Лекториум 12+ 13:15 - Дойдум дьоно 6+ 13:30 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 14:00 - Тэтим чааһа 12+ 15:00 - Кэрэ кистэлэнэ 12+ 16:00 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 16:15 - Сэһэн сирэ 6+ 17:00 - Кэм карһыта/ Хранители времени 6+ 17:30 - Полярная звезда 6+ 17:45 - Мультсериал 6+ 18:00 - «Саха Сирэ» информационная биэри 12+ 18:15 - Сэргээ 12+ 19:00 - «Якутия» инф. программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - «Иза уонна Лиза» 12+ 21:45 - Сэһэн сирэ 6+ 22:30 - Итоги дня 12+	06:00 - Саҥа күн 6+ 07:00 - Саҥа күн 6+ 09:00 - «Саха сирэ» инф. биэри 12+ 09:15 - Город женщин 12+ 10:15 - «Иза уонна Лиза» 12+ 11:00 - Талбан 12+ 12:15 - Актуальное интервью 12+ 12:30 - Сэргээ 12+ 13:15 - Дойдум дьоно 6+ 13:30 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 14:00 - Тэтим чааһа 12+ 15:00 - Готовим вкусно 12+ 16:00 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 16:15 - Сэһэн сирэ 6+ 17:00 - Родной мой край 6+ 17:30 - Полярная звезда 6+ 17:45 - Мультсериал 6+ 18:00 - «Саха Сирэ» инф. биэри 12+ 18:15 - Аал-луук мас 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - «Иза уонна Лиза» 12+ 21:45 - Сэһэн сирэ 6+ 22:30 - Итоги дня 12+	06:00 - Саҥа күн 6+ 07:00 - Саҥа күн 6+ 09:00 - «Саха сирэ» инф. биэри 12+ 09:15 - Асчыттар 12+ 10:15 - «Иза уонна Лиза» 12+ 11:00 - Талбан 12+ 12:15 - Актуальное интервью 12+ 12:30 - Аал-луук мас 12+ 13:15 - Дойдум дьоно 6+ 13:30 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 14:00 - Тэтим чааһа 12+ 15:00 - Город женщин 12+ 16:00 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 16:15 - Сэһэн сирэ 6+ 17:00 - Кэм карһыта/ Хранители времени 6+ 17:30 - Полярная звезда 6+ 17:45 - Мультсериал 6+ 18:00 - «Саха Сирэ» инф. биэри 12+ 18:15 - Один из нас 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Сила в единстве 12+ 20:15 - Дойдум дьоно 6+ 20:30 - «Саха Сирэ» инф. программа 12+ 21:00 - «Иза уонна Лиза» 12+ 21:45 - Сэһэн сирэ 6+ 22:30 - Итоги дня 12+	06:00 - Саҥа күн 6+ 07:00 - Саҥа күн 6+ 09:00 - «Саха сирэ» инф. биэри 12+ 09:15 - Город женщин 12+ 10:15 - «Иза уонна Лиза» 12+ 11:00 - Талбан 12+ 12:15 - Урдэл 12+ 13:15 - Дойдум дьоно 6+ 13:30 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 14:00 - Тэтим чааһа 12+ 15:00 - Асчыттар 12+ 16:00 - Саха Сирэ- Якутия 12+ 16:15 - Сэһэн сирэ 6+ 17:00 - Клевая рыбака 12+ 17:30 - Полярная звезда 6+ 17:45 - Мультсериал 6+ 18:00 - «Саха Сирэ» информационная биэри 12+ 18:15 - Золотой фонд ТВ 12+ 18:45 - Бастыг клип 6+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Өркөн өй 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Тыһынаах дорбон 12+ 21:45 - Сэһэн сирэ 6+ 22:30 - Итоги дня 12+	06:00 - Геван 6+ 06:30 - Простые истины 12+ 07:00 - Саҥа күн-Новый день 6+ 09:00 - Новости «Якутия 24» 12+ 09:15 - Истин илдьит 6+ 10:00 - Будем вместе 12+ 10:15 - Родной край 6+ 10:45 - Ого саас ыллыыр 6+ 11:00 - Новости парламента 6+ 11:15 - Саха итэҕэлэ 12+ 11:45 - Уостан түспүт ырыалар 6+ 12:00 - Хранители времени 6+ 12:30 - Асчыттар 12+ 13:30 - Күнтэн күн 12+ 14:30 - Геван 6+ 15:00 - Истин илдьит 6+ 15:45 - Бастыг клип 6+ 16:00 - Абсолютный чемпионат РС (Я) по мас-рестлингу памяти Ф.М.Дегтярева 12+ 19:00 - Уһууһа 6+ 21:00 - Күнтэн күн 12+ 22:00 - ТВ-спорт 12+	06:00 - Геван 6+ 06:30 - Кэл, олох, сэһэргэһиэх 12+ 07:30 - Будем вместе 12+ 07:45 - Полярная звезда 6+ 09:00 - Новости «Якутия 24» 12+ 09:15 - Истин илдьит 6+ 10:00 - Кэл, олох, сэһэргэһиэх 12+ 11:00 - Мультсериал 6+ 12:00 - Хранители времени 6+ 12:30 - Готовим вкусно 12+ 13:30 - Итоги недели 12+ 14:30 - Геван 6+ 15:00 - Истин илдьит 6+ 15:45 - Бастыг клип 6+ 16:00 - Эл Иитэ 12+ 16:45 - Тыһынаах дорбон 12+ 17:30 - Мое Якутия 12+ 18:00 - Эр санаа 12+ 19:00 - Дьоро туһунан 6+ 21:00 - Итоги недели 12+ 22:00 - Урдэл 12+

Наслежний Совет муниципального образования «Бахсытский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия)
РЕШЕНИЕ № 10
с.Толон «07» ноября 2019 г.
О внесении изменений в положение «О налоговой политике по местным налогам МО «Бахсытский наслег» Чурапчинского улуса (района) РС(Я)
Наслежний Совет депутатов муниципального образования «Бахсытский наслег» РЕШИЛ:
В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации», Федеральным законом от 15.04.2019 № 63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике по местным налогам» МО «Бахсытский наслег», утвержденное Решением наследного совета депутатов от 12.11.2014 №16 (с изменениями от 25 ноября 2016 года №15) следующие изменения:
1. в статье 1 абзац 3 подпункта 1.1 пункта 1 дополнить словами « (за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»;
2. в статье 1 абзац 4 подпункта 1.1 пункта 1 изложить в следующей редакции: «не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства или огородничества, а также земельных участков общего назначения, предусмотренных Федеральным законом от 29 июля 2017 года № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;»
3. в статье 3 слова «и сроки», «сроков» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом» исключить;
4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 1 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.
5. Настоящее решение вступает в законную силу после опубликования в газете «Сана олох»
И.Ф. БАРАШКОВ, председатель наследного Совета «Бахсытский наслег»,
И.Ф. БАРАШКОВ, глава МО.

НАСЛЕЖНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ НАСЛЕГ» ЧУРАПЧИНСКОГО УЛУСА (РАЙОНА) РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
Внеочередная сессия IV созыва
РЕШЕНИЕ № 310
с.Чурапча «26» ноября 2019 г.
Об утверждении Положения «О налоговой политике по местным налогам МО «Чурапчинский наслег» Чурапчинского улуса (района)
Наслежний Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский наслег» РЕШИЛ:
В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 г № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации, Федерального закона от 15.04.2019 г № 63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике по местным налогам» МО «Чурапчинский наслег» от 18.11.2014 г. № 108 (с изменением от 28.11.2016 г. № 206) следующие изменения:
1. в статье 1 абзац 3 подпункта 1.1 пункта 1 дополнить словами: «(за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»
2. в статье 1 абзац 4 подпункта 1.1 пункта 1 изложить в следующей редакции: «не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства или огородничества, а также земельных участков общего назначения, предусмотренных Федеральным законом от 29 июля 2017 года № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;»
3. в статье 3 слова «и сроки», «сроков» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом» исключить;
4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 01 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.
5. Настоящее решение вступает в законную силу после опубликования в улусной газете «Сана олох»
Е.В.ПОПОВ, председатель наследного Совета,
В.Д.СИВЦЕВ, глава МО «Чурапчинский наслег».

Наслежний Совет депутатов муниципального образования «Холтогинский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия)
РЕШЕНИЕ № 99
с.Диринг от 11 ноября 2019 года
О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ В ПОЛОЖЕНИЕ «О НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКЕ ПО МЕСТНЫМ НАЛОГАМ МО «ХОЛТОГИНСКИЙ НАСЛЕГ» ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)
Наслежний Совет депутатов муниципального образования «Холтогинский наслег» РЕШИЛ:
В соответствии с Федеральным законом от 29.09.2019 № 325-ФЗ «О внесении изменений в части первую и вторую Налогового кодекса Российской Федерации», Федеральным законом от 15.04.2019 № 63-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и статью 9 Федерального закона», внести в Положение «О налоговой политике по местным налогам» МО «Холтогинский наслег» от 18.11.2014 №34(с изменениями от 05.02.2019г. №5) следующие изменения:
1. В статье 1 абзац 3 подпункта 1.1 пункта 1 дополнить словами « (за исключением земельных участков, приобретенных (предоставленных) для индивидуального жилищного строительства, используемых в предпринимательской деятельности);»;
2. В статье 1 абзац 4 подпункт 1.1 пункта 1 изложить в следующей редакции: «не используемых в предпринимательской деятельности, приобретенных (предоставленных) для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства или огородничества, а также земель участков общего назначения, предусмотренных Федеральным законом от 29 июля 2017 года № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;»
3. В статье 3 слова «и сроки», «сроков» и «Уплата налога производится по истечении налогового периода не позднее 20 февраля года, следующего за истекшим налоговым периодом.» исключить;
4. Настоящее решение распространяется на правоотношения, возникшие с 1 января 2020 года. Пункт 3 настоящего решения вступает в силу с 1 января 2021 года.
5. Настоящее Решение вступает в законную силу после опубликования в газете «Сана олох».
Б.П.АРХИПОВ, председатель Наследного Совета МО «Холтогинский наслег».

— ПРОКУРАТУРА И ИТИННЭРЭР —

**Буруйтан тахсыбыт
хормнү ирдэбилэ күүһүрэр**
Быйылгы сыл 10 ыйын түмүгүнэн, силиэстийэлээнэн булпут холуобунай дьыалаларынан, уопсайа, 4 мелүүөн 248 тыһыынча солкуобайдаах бэс билээччилэрэ араас хормнү оһоһулунна.
Ити сууматтан 714 тыһыынча солкуобайдаах хормнүну силиэстийэ уорганнара булан төннөрүлэр, 2 мелүүөн 216 тыһыынча солкуобайдаах хормнүну буруйдаахтар баа өттүлэринэн төлөөтүлэр уонна суут нөнүө 587 тыһыынчааах малга хормнү суотугар бобуу (арест имущества) уурулунна.
Ол аата, уопсайа, 82,8% (3 мелүүөн 517 тыһыынча солкуобай) тиксэрпийбит хормнү төннөрүлүнэ диэххэ сөп. Ити уопсайынан, ереспүүбүлүкэ таһымыгар (онно 53,2 %) кырата суох көрдөрүү эрэри, прокуратура силиэстийэлиир уорганнары хормнү 100 % төннөрүлүөхтээгин ирдир.
Ити үлэ чэрчитинэн, малга-салга, үлкэ суут нөнүө Арасыйыа Федерациятын Холуобунай-процессуальнай кодекс 115 ыст. бэрээдэгинэн бобуу (арест имущества) үлэтэ күүһүрүөбэ. Сокуон бэрээдэгинэн бобуу хамсаабат баайга-дуолга (недвижимое имущество) эрэ буолбакка, ханнык бадарар малга-салга, үлкэ ууруллуон сөп, ол иһигэр баан счёта, суотабай төлөпүөн, дьикээри мал (тэлэбиисэр, ыскаап, дьыбаан...) дьахтар кизгэлэ уонна да атынна. Бобуллубут мал-сал ылыллан дьыалаба тийиллэр. Итинник миэрэлэр хормнү булгуччу төлөнөрүн мэкэтиэлиир. Буруйдаах киһи эбэтэр атын ханнык бадарар киһиэхэ көмөлөһүүн бадалаах киһи тиксэрпийбит хормнүну төлөөтүбүнэ, бобуунан ылыллыбыт мал төннөрүлэр.
Холуобунай дьыалаланан хормнүну төлөөһүн Арасыйыа Федерациятын Холуобунай кодекс 61 ыст. 1 чааһ, "к" пуунунан накаастабыл анааһыныгар сымнааты өрүтүнэн аабыллар.
Ону тэнэ, зйэлэһиинэн (РФ ХПК 25 ыст.), дьин чэхчы кэмсиниинэн (РФ ХПК 28 ыст.) эбэтэр суут ыстараалтаах (РФ ХПК 25.1 ыст.) холуобунай дьыала тохтууругар буруйу билини уонна оһоһуллубут хормнү төлөөһүнэ булгуччулаах.
Эбиитин, быйылгытан прокуратура эмсэбэлэнээччигэ буруй оһорон эчэйи тиксэрбит дьонтон эмсэбэлэнээччи былыһаба эмтэммит харчыта судаарыстыба суотугар (ФОМС, булгуччулаах медицинскэй страховкатын олохтоох пуонда) ирдэнэн ылыллан эрэр. Билинни туругуна, итинник 3 дьыалаланан 88 тыһыынча солкуобай ирдэнэ.
Онон, буруйунан оһоһуллубут хормнү барыта төлөнөрүгэр прокуратура уонна атын быраабы харыстыыр уорганнар бары өттүтэн үлэлэрин күүһүрдүөхтэрэ.
Иван ЯДРЕЕВ,
Чурапчы улуһун прокурора, юстиция сүбэһитэ.

— КЭРИЭСТЭБИЛ —

АХТАБЫТ, СУОХТУУБУТ

Убайбыт, аймахпыт, табаарыспыт
Данилов Станислав Николаевич
Ыараханнык ыалдьан, орто дойдуга олоһуттан туораабыта бу дьыл, сэттиннэ 28 күнүгэр биер сылын туолла.

Кини 1951 сыллаахха олунньу 16 күнүгэр Чурапчы оройуонун Болтоно нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ. Абата Николай Кононович Данилов бастакы кэргэнттэн Сыллыана, Өрүүнэ диэн кыргыттардаах этэ. Иккис кэргэнэ Анна Алексеевна Ынчанова — Таатта оройуонун Черкебууттан төрүттээх. Киниттэн Станислав төрөөбүтэ. Абата бастаан уолун Гоголь диэн ааттаабыт эбит. Ону эдийиэ Сыллыана Станислав буоллун диэн, тытыгар киллэрэн кеннэртэбүт. Абата—Уот Субуруускай эрэппээх саллаата Ньуккул Данилов—Уолулуйбат Ньуккул айтырээ, кене майгылаах киһи этэ. Ийэтэ уол кыра сааһыгар ыалдьан өлбүт. Кэлин абата Уус Тааттааттан Христина Софронсовна Максимованы кэргэн ылан үс оҕоломмуттара—Ульяна, Петр, Николай.

Сылаабык оҕо сааһа ийэтин дойдутугар Уус Тааттаба ааспыт. Итиннэ 7 кылааһы үөрэнэн бүтэрбит. Ол кэнниттэн Петр Алексеев аатынан солкуоска оробуочайынан үлэлээбитэ. 17 сааһыгар Чурапчыга кэлбитэ. «Межколхозстройга» болуотунуһугуна үлэли сылдьан, Сэбиэскэй Армия кэжэтигэр ыгырыллыбыта. Даурияба танкыйанан сулууспалаабыта.

Армияттан эргиллэн кэлэн, Болтоноҕо Субуруускай аатынан солкуоска оробуочайынан үлэсэ кирибитэ. Кыһынны араас үлэлэргэ сылдьыбыта, борооску көрүүтүгэр үлэлээбитэ, сайыһын олтуурга. Одьулууннаабы профтехучилищеэ үөрэнэн тырахтарыыс идэтин баһылаабыта. Солкуос, отделение биер бастын механизатора этэ. Ылсыбыт дьыалатын, үлэтин үтүө суобастаахтык, хааныстыбалаахтык тоһороро. Ол кэмнэ көчүлүнүйдэр бары маһынан олтуллар, солкуос саамай элбэх суаһулаах. Болтоно, Кыңдал бөлүөлэктэрдээх отделение тигинээн-табынаан үлэли опорор кэмизгэр тырахтарыыс түүннэри-күннэри өрөбүтэ суох үлэтирээ. От кырыамчык сайыныгар атын улуустарга, Амме уһуор үрэхтэргэ оттууллара. Кыһынны бэйэлэрэ таһаллара. Итиннэ Сылаабык киллэрсипит үлэтэ эмиэ баара.

Солкуос ыһылтыбытын кэннэ быраатыннын, аймахтарынын, «Иһич-чит» диэн өбүгэлэрин кэриэһигэр ылыммыт аатынан бааһынай хаһаайыстыбын тарыһын үлэлээбиттэрэ, ынах, сылгы ииттибиттэрэ. Нэһилиэк биер бастын үлэлээх хаһаайыстыбатынан буолбуттара. Сылаабык бу хаһаайыстыба биер тутуах үлэһит, убайынын Петр Соловьевтуун сүүрүннээччилэрэ этэ. От оһуостарга-чыллара, преостэччилэрэ кини буолара. Үтүө суобастаах, таһаарыһаах үлэтэ оройуон, солкуос, отделение, нэһилиэк салалталарын бочуотунай грамоталарынан, махтал суруктарынан бэлэтэммитэ. Олохтон туорудон аһыйах күн иннинэ, Ил Түмэн тыа хаһаайыстыбатыгар сис кэммитэтин бочуотунай грамотатынан наһарадалаабыта.

Станислав Николаевич аймахтарыгар, табаарыстарыгар үтүө, истинг сыһыаннааба. Быраата Николай олохтон туораабытын кэнниттэн, кини оҕолоругар аҕаларын кэриэсэ буолан опоруута, туох баар кыһамнытын, болсомтоһун уурбута. Табаарыстара кини дьикээтигэр-уотугар мэлдьи сылдьааллара, ирэ-хоро көпсөзгөллэрэ.

Убайбыт, аймахпыт, табаарыспыт Станислав Николаевич чизэһинэй, сиздээх олоһу опорон ааста. Кини аатын умнубалпыт, кэриэстибит.

Аймахтара, табаарыстара.

Бииргэ төрөөбүт убайа
ГРИГОРЬЕВ Егор Егорович
уһун ыарахан ыарыттатан олохтон туораабытынан, балтыгар, бииргэ үлэлиир кэлиэзгэбитигэр Марина Егоровна Захароваба дириг кутурбаммытын тиздэбит.
«Тулукчаан» уһууаан кэлэктиибэ.

Кылаабынай эрдээктэр - Л.В. ГОРОХОВА
Кылаабынай эрдээктэри солбуулааччы - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.
Эппитири сакитаттар, сурук отдела - А.Н. ЗАХАРОВА
Экономика тыа хаһаайыстыбатын отдела - А.М. СЛЕПЦОВ
Караатдымэнэр - М.В. ПЕТРОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ
Таһааны - Л.К. ПОПОВА
Ба-ээтээччи - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР
Правительствота, Чурапчы улуһун
«Сана олох» редакциянай-издательскай
холбоһук автономнай ууредение.
Российскай Федерация Россияндозор
СР управлениһыгар 2012 с. кулун тутар
15 күнүгэр регистрацияланып нүмэрэ —
ПН №ТУ14-0238.

Редакция, издатель
аадырыһа: 678670, Чурапчы
сал., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор
— 41-332, отделлар — 41-265,
41-358. E-mail: sanaoloh@
mail.ru, сайт: sanaoloh.ru,
instagram: @sanaoloh

Бачээтэ сакитэ № 90 (11647)
Кээмийэ: 2 бэч. лист
Ахсаана 1050. Хаһыат сыанатта: 15

Аһтар суоттар эмиэ сакит
редакция таһаарыһар мэлдьи сөп түбөтөр
буһука. Ордуга мэлдьи мунулар
кэрэбэстэтирэр. Ил-сакити сакиттар түс
билиһтэтирэр.

Хаһыат бачээтэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бачээтэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакциянай-издательскай холбоһука 28.11.2019 с. офсетна бачээттэнэ.
Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: Р0008. Хаһыат нэдиэһэзэ икитэ: олтуорунуһука уонна бэтиһинээзэ таһар.